

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTATILANNE JA RESURSSIT V. 2019

YTERJOLJ 17.09.2019 § 65

Valmistelija terveystarkastaja Eija Jokinen:

Ympäristöterveysvalvonnassa noudatetaan kunnallista valvontasuunnitelmaa vuosille 2015-2019. Valvonta on suunnitelmallista ja se perustuu jatkuvaan riskien arviointiin. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan luonne ja laajuus, vaaralle mahdollisesti altistuvien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys. Kunnat arvioivat alueellaan riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentavat suunnitelmallista valvontaa sen mukaisesti. Kohteiden tarkastustiheys suunnitellaan valvontatarpeen mukaan, ei käytössä olevien resurssien perusteella. Valituksiin tai epäilyihin liittyvä valvonta on kuitenkin tehtävä kiireellisesti.

Kuluva vuosi on ollut erittäin ongelmallinen valvonnan kannalta Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnassa ja koko Suomessa. Kuluvan vuoden alussa otettiin käyttöön valtakunnallinen VATI toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä. VATI on tietovarasto ja käyttöliittymä, joka kattaa ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelulain, tupakkalain ja elintarvikelain mukaiset tehtävät. Alusta asti VATIn toiminnassa on ollut ongelmia ja käytännössä järjestelmää pystyttiin käyttämään toimintojen kirjaamiseen valvontayksiköissä vasta huhtikuussa. Epäkohtia ja ongelmia on ratkaistu, mutta osa epäkohdista on edelleen ratkaisematta ja järjestelmässä todetaan uusia ongelmia käytön edetessä. Kun järjestelmään ei saa syötettyä tietoja tai ne eivät tallennu sinne, kirjaaminen vie tarkastajalta paljon aikaa ja voimavaroja. Mikäli tarkastuksia yms. ei kirjata VATIin, ne eivät myöskään kirjaudu tehdyksi töiksi, eivätkä näy valvontayksikön toiminnan toteutumassa.

VATI-järjestelmän ongelmat ovat hankaloittaneet eniten elintarvikevalvontaa, sillä elintarvikevalvontaan suunniteltujen tarkastusten määrä vuonna 2019 on 432, joista on tehty tällä hetkellä noin 35 %. Suunnitelmassa on myös elintarvikenäytteenottoa, joista todennäköisesti joudumme osittain luopumaan (oma projekti leivokset ja valtakunnallinen suola- ja ravintoarvoprojekti). Elintarvikevalvonnan tarkastuksia ei saada tehtyä tälle vuodelle suunnitelman mukaisessa laajuudessa.

Terveystarkastuksen ja lääkelain mukaisissa tarkastuksissa ja näytteenotoissa olemme aikataulussa.

Tupakkalain mukaisen valvontasuunnitelman v. 2019 mukaiseksi valvonta-ajaksi on suunniteltu 18 htpv ja painopistealueena tupa-

kointitilat. Tupakointitilojen tarkastukset toimenpiteineen on tehty. Tupakkavalvontaan käytetty aika on tänä vuonna lähes kolminkertaistunut. Tupakkalain valvontaohjelman ulkopuolelta tuli lähes yllättäen

Valviralta keväällä ohjeistus tupakkatuotedirektiivin mukaiseen laittoman kaupan ehkäisyyn perustuvan jäljitettävyyssjärjestelmän käyttöönottoon. Se edellytti kaikilta tupakkatuotteiden myyntiin osallistuvilta tunnistekoodien hankkimista. Tunnistekoodit oli haettava sekä toiminnanharjoittajalle että toimipaikalle erikseen 20.7.2019 mennessä. Ohjeistus ja tunnistekoodien kirjaaminen annettiin kunnan valvontaviranomaisen tehtäväksi. Tunnistekoodien hakeminen oli toiminnanharjoittajille vaivalloista, sillä tunnistekoodien antajaksi oli valikoitunut slovakialainen yritys, jossa ei ollut varauduttu suomenkieliseen ohjeistukseen. Lähes kaikki ohjeistus jäi kunnan tehtäväksi. Tämä toiminta oli ns. ei-suunnitelmallista toimintaa, joita ei ollut mahdollista sisällyttää etukäteen valvontasuunnitelmaan.

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnassa on seitsemän terveystarkastajan virkaa ja resurssipulaa on koettu lähes vuosittain.

Yksi tarkastajista on ollut koko vuoden virkavapaalla ja viransijaisuuteen ei ole saatu kokoaikaista lomittajaa. Työuransa alussa olevien lomittajien työhön perehdyttäminen on vienyt huomattavan paljon aikaa vakituisten tarkastajien työajasta. Lisäksi resurssipulaa aiheuttaa yhden tarkastajan osa-aikaisuus, jonka työpanoksen toiseen puoleen ei ole ollut tekijää.

YMPÄRISTÖPÄÄLLIKKÖ AAPO MÄENPAA:

Jaosto kirjaa asian tiedoksi.

Lisäksi jaosto toteaa, että tämän vuotinen valtakunnallinen VATI-järjestelmän käyttöönotto on hankaloittanut käytännön valvontatyötä.

MERI-LAPIN YMPÄRISTÖTERVEYS- JA JOUKKOLIIKENNEJAOSTO:

Hyväksyttiin.

LISÄTIEDOT: terveystarkastaja Eija Jokinen, 0400 363790

TÄYTÄNTÖÖNPANO Ei muutoksenhakua.

Otteet:

_____